

Kastelskirken Nytårsdag den 1. januar 2021

Thomas H. Beck

Druk! Det blev der ikke meget af i går. Og alligevel har de fleste vel – under de vilkår, der nu har været til stede – fastholdt den gode skik at skåle på det nye år. Og måske også med et glas eller to for meget, når man har skullet skylle det gamle år ned. Et år, der jo blandt andet har været præget af den lidt stramtandede, nidkære og snerpede moralisme, hvad enten det nu har drejet sig om #Metoo, krænkelssager, identitetspolitikens udskamningskultur, miljøpolitik og bæredygtighed, præsidentvalget i USA, Brexit, omskæring og abort, kongehusets apanage, menighedsråds, kirkefunktionærers og præsters ønske om at afholde gudstjenester og meget, meget andet, men jo ikke mindst pandemien, hvor der nærmest ikke har været grænser for, hvor patroniserende statsmagt og myndigheder har behandlet os med pressekonferencer, plakater, annoncer og små tv-indslag, hvor der bliver skrevet og talt til os alle, som var vi små børn.

Intet er dog skidt uden at det er godt for noget, så når medierne også igen i år ofte har behandlet børns og unges opførsel og opdragelse i et moraliserende skær, er der her en del pædagogiske tricks at hente, da det i høj grad virker til, at mange godt kan lide lidt dominans og samtidig falder trygt til patten, når der deles "brød og skuespil" ud. Hvorfor dog vove noget i livet, når vi nu har et stort sikkerhedsnet spændt ud under os, der giver os mulighed for at ligge mageligt i sofaen, streame film og serier, følge politikeres af velsmurte pressetjenester iscenesatte liv på sociale medier og i det hele taget lade underholdningsbranchen med morgen-tv og aftenshow, non-stop nyhedsudsendelser og alverdens debatter skabe lidt katastrofestemning, der kan bilde os ind, at vi alle lever lidt "på kanten" - og jo også må acceptere, at nogen skubbes ud over den for det fælles bedste skyld.

Når man ved, hvordan befolkningerne har det i eksempelvis de områder, hvor dansk militært personel er indsat i internationale operationer, virker den oppustede katastrofestemning i vores lille velpolstrede land ikke bare malplaceret, men også lidt kvalmefremkaldende. Det værste er dog, at det er et alt for godt eksempel på vor tids – for mig at se – overordnet største problem, at den verdslige og den åndelige øvrighed, stat og kirke, overtager hinandens opgaver. Der har selvfølgelig altid været en fare for, at det politiske gør sig religiøst og det religiøse politisk, men endnu engang trænger dette uvæsen sig på med alt for stor kraft, fordi der ikke lyttes nok til den kristne forkyndelse af forholdet mellem lov og evangelium.

Det giver sig selvfølgelig ikke kun til udtryk ved, at statsmagten og dens institutioner på så mange måder gør sig til "kirke" og vil opdrage os alle til at blive bedre mennesker i en bedre verden.

Sammenblandingen af det politiske og det religiøse ses selvfølgelig også ved, at folkekirken ikke kun *gør* sig til en statsinstitution, der vil forkynde pæn mainstream etik, *men* at den efterhånden også betragtes på den måde overalt i samfundet. Det har vi blandt andet set ved, at mange for en god uges tid siden ønskede, at biskopperne skulle træde i karakter og aflyse gudstjenesterne i alle landets kirker. Mange

har i den sag har ikke kun gjort sig til lomme-virologer, men også givet udtryk for et totalt manglende kendskab til, hvad vores evangelisk-luthersk folkekirke er for en størrelse. Tag bare en journalist på en borgerlig avis, der skriver, at biskopperne bør indse, at de bærer et etisk ansvar for deres menigheder.

Men nej tak. Fri os for det! For folkekirken er ikke en bispekirke, hvor biskopperne skulle have et etisk ansvar for menighederne – hvilket jo altså er 4,3 millioner af den danske befolkning. Bare tanken giver jo gåsehud. Det svarer jo til, at en regering hovmodigt ville mene, at den for eksempel under en pandemi sad med befolkningens liv i sine hænder. Men nej! I et evangelisk-luthersk kristent land som Danmark må det fastholdes, at vi selvfølgelig hver især er frie mennesker, der selv sidder med vores eget liv i hænderne og selv må stå til ansvar for den etik og de værdier, vi lever efter. Hvad angår biskopperne, er deres vigtigste opgave naturligvis at føre tilsyn med, at præsternes forkyndelse ude i de enkelte selvstændige kirker netop er i overensstemmelse med en sådan bekendelse. Så har de så mange andre opgaver, men det gejstlige tilsyn er det vigtigste. Og en helt afgørende kerne i den forkyndelse, som bispeembedet skal føre tilsyn med, er netop forholdet mellem lov og evangelium.

Med lov skal vi dog hverken tænke på færdselslov, epidemilov eller straffelov. Loven er i denne sammenhæng den helt overordnede – skal vi kalde det - ”naturlov”, der er svaret på det helt store eksistentielle spørgsmål om, hvad meningen er med menneskelivet. Loven er nemlig det helt autentiske og sande i livet. Det er skaberens vilje med sin skabning. Når Pilatus ved forhøret af Jesus langfredag lidt nonchalant spørger Jesus om, hvad sandhed er, er Loven derfor svaret.

Nu er vi mennesker jo ikke dyr, der kun er underlagt naturlovene, men vi er også sat i etiske valg, fordi vi kan kende forskel på godt og ondt. At opfylde Loven kræver derfor, at vi i ét og alt vælger det gode – som er Guds vilje - og dermed altid af hele vores hjerte, sjæl og sind viser kærlighed til Gud og vores næste. For nu igen at tage den førnævnte journalist som eksempel på mange lignende udsagn i debatten om at holde kirkerne lukket i julen, så har han da fuldstændig ret i sit gæt på, at mange præster i deres juleprædikener – hvis de havde fået lov til at holde dem - ville have peget på ”kristendommens bud om næstekærlighed, hensynet til andre end én selv og ansvaret for de svageste”. Men ingen af os præster vil forhåbentlig gøre det med en facitliste i hånden, sådan som journalisten og mange andre har gjort og gør det. I dette tilfælde en facitliste for, hvad der skulle være det etisk rigtige i forhold til at afholde julegudstjenester, når der florerer en smitsom sygdom i samfundet. For med en sådan etisk facitliste politiserer man netop sin kristentro.

Skal man undgå at politisere sin tro, og det skal man jo, skal der først peges på ansvaret over for Gud, før der peges på ansvaret over for næsten. Ellers gør vi nemlig Loven til vores egen, fylder den op med vores egne moral-paragraffer for, hvordan vi syntes, at andre skal opføre sig og vi håndhæver dermed moralen ved at udskamme og moralisere over vores næste. Ja, derfor ender de ellers så gode hensigter over for ens næste med at bevogte næsten under moralloven og at spærre ham eller hende inde i en opdragelsesanstalt. For når vi på den måde gør Loven til et udtryk for vores egen moral og for den sags skyld religion og ideologi, gør vi loven til et fængsel, sådan som det udtrykkes af apostlen Paulus i blandt

andet dagens epistel. Vi låser os selv og andre inde i en verden fyldt med frygt og angst. Man frygter de andres moralske domme og i angst tør man ikke gøre sig fri og vove noget i sit liv. Ja, sådan er der intet, der undertrykker kreativitet og livsglæde mere end en sådan udskamning, som der jo som nævnt desværre findes rigeligt af eksempler på, når blot vi ser tilbage på det gamle år.

Hvad er det, der skaber tungsind, depression, stress, ensomhedsfølelse og coronatræthed? Er det bare restriktionerne? Er det frygten for at dø i en respirator? Kunne det ikke også være den tiltagende moralisme, frygten for at blive udskammet, angsten for at være fri og fejheden i forhold til at turde vove noget i livet, træffe valg og stå ved sit ansvar – ja, og bare have det sjovt?

Spørgsmålet er selvfølgelig retorisk og svaret gives på sin vis med teksten til denne nytårsdag, hvor vi hører, at da der var gået 8 dage, blev Jesus omskåret og fik sit navn. For her gik han ind i historien og blev underlagt traditionen og de religiøse love. Derfor står nytårgudstjenesten i verdslighedens og menneskelivets tegn. For det glædelige budskab – evangeliet - er jo, at Gud gør sig til menneske og underlægger sig sin egen vilje for, hvad det vil sige at være menneske. Han gør os på den måde til sin soulmate. Han bliver ét med vores sjæl for at overtage vores synder, vores brud på Loven, så vi kan overtage hans opfyldelse af Loven. Og det gør han for at sætte os fri af alle vores moralske opdragelsesanstalter. Det er en frigørelse fra frygt og angst. Det er et kristenmenneskes frihed, der er bundet til at tjene næsten i ansvar over for Gud. Det er en frihed, der er uløseligt bundet til Loven. Den Lov, der altså for det første vil have os til at gøre godt mod vores medmennesker og skabe en god verden for os alle. Og som for det andet ikke mindst afslører vores synder, hvad enten de skyldes vores overgreb mod andre eller erkendelsen af vores eget begær, jalousi, egoisme, had, vrede, forfængelighed, grådighed, hovmod, fråseri og drukkenskab.

Ja, lad os - ligesom jeg begyndte - slutte af med drukkenskaben. Druk! "Druk", som er titlen på det forgangne års suverænt bedste danske film, som kun kan anbefales. Det er noget af det mest livsbekræftende, der længe er lavet og som i sin enkle komedieform blandt andet bygger på de kendte – og til tider også lidt forslidte - ord af Søren Kierkegaard om, "At vove er at tabe fodfæstet en kort stund. Ikke at vove er at tabe sig selv." Det er en film uden etiske facitlister og dermed uden moralisme. Og dermed en film, der mellem linjerne spørger, hvad vi dog skal med vores liv, hvis livet bare skulle handle om at overleve. For nu at referere til pandemien, kan man jo spørge, om et hvert dødsfald virkelig er en tragedie? Nej, men det er da en tragedie, hvis man har levet et langt liv, der bare har handlet om at overleve! Det er da en tragedie, hvis man lever et liv, hvor man i magelighed afgiver sin frihed. Det er da en tragedie at leve i en verden, hvor en politisk og medierelateret overklasse anser flertallet af befolkningen for nærmest at være idioter, der skulle have brug for et formynderi fra både den verdslige og den åndelige øvrighed. Det er da en tragedie, hvis man i sit liv ikke lytter til vores kærlige Fader i himlen, der har forjættet os, at vi i troen på hans søn kan se, hvad Loven er – altså kan se, hvad kærligheden er. Og i kærlighedens lys kan se alle vores egne fejl og mangler og derfor bestræbe os på at gøre godt. For selvfølgelig skal vi ikke krænke andre, udskamme dem, vi ikke kan lide, udnytte andres svaghed, uskyld eller forfængelige ambitioner. Selvfølgelig skal vi ikke komme med klamme tilbud til det

modsatte køn i en brandert eller dyrke en perverteret seksuel frigørelse, der overtræder andres grænser og sårer vores nærmeste. Selvfølgelig skal vi ikke diskriminere og behandle nogen nedværdigende. Ja, intet er skidt uden at det er godt for noget, så sådan ligger der i #Metoo-debatten, krænkelssagerne og hele den moralistiske bølge jo også en god dydig Lov-forkyndelse, der lærer os, at vi skal opføre os ordentligt og som faktisk – sikkert ofte uden selv at ville det - peger hen på, at fængselsdøren til vores moralske opdragelsesanstalter i vores dåb er blevet sparket op af Kristus, der ikke skelner mellem træ eller fri, mand eller kvinde, sort eller hvid, fordi vi alle er ét i Kristus, vi er alle ét i hans opfyldelse af kærlighedens lov – og dermed i kraft af Guds gamle løfte borgere i hans rige.

Dette himmelske borgerskab, denne kristne frihed, skal forkyndes i kirken som den nåde, der overvinder alle vores synder. Det skal staten selvfølgelig ikke gøre. Den skal derimod igennem sin politiske magt hæmme syndens følger og sørge for, at der er fred og ro i landet. Men ikke mindst skal vi hver især sørge for at få lidt frimodighed og kampgejst ind i livet, så vi ikke ender som – ja, nærmest - skvat, der sidder og har ondt af os selv.

Godt nytår!

AMEN!